

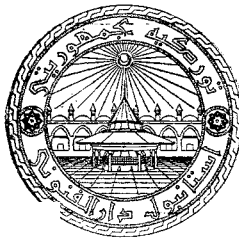
پکنجی نہ

مکذنجی صالہ

دَارُ الْفُنُونِ
الْهَيْئَةُ الْاِسْلَامِيَّةُ
لِلْبَحْثِ فِي الْاَدْبِ وَالْفَنِّ

تاریخی ، اجتماعی ، دینی ، فلسفی

مارت — ۱۹۲۸

شہزادہ ہاشمی : اوقاف مطبعہ سی

۱۹۲۸

باطنيك تاريخي

« و كانت لهم دعوة في كل زمان و مقالة جديدة بكل لسان »

- شهرستاني -

« باطنيك هر زمانده بشقه برکونا دعوتلری و هرلسانه بیی

بر اعتقاد و مذهبلری واردر »

مجموعه مزك دردنجي صاييسندن اعتباراً بو صاييه قدر انتشار ايتمش اولان نسخه لرنده [فاطمیلر و حسن صباح] و [ناصر خسرو] و [راشدالدين سناني] نامنده کي يازيلرمز ايله باطنيك مختلف حرکتلريني کوسترمش ايدك . بو مقاله مزده باطنيك عمومى تاريخي طويلامق و بونلرک فلسفه لرينه و [حسن صباح] دن اولكي دعوتلرله [حسن صباح] ك [دعوت جديده] سنه دائر معلومات و يرمك ايسيتورز . اولاشونى عرض ايتمك لازمدرکه باطنيك فلسفه سنده (صابئيک) و (مجوسيلک) ك وحتي (فيثاغور) و (افلاطون) ك تأثيراتى موجود اولمقله بونلره دائر براز سوز سويله مك ضرورتى قارشيسينده بولينيورز .

(شهرستاني) نك (الملک والنحل) نامنده کي معروف کتابينده

صابئيک و مجوسيلک

کوريلديکي وجه ايله اديان قارشوسنده انسانلرک وضعيتلريني بروجه آتى

تشيت ايتمك ممکندر .

- (۱) نه محسوسات و نه معقولانه قائل اولميانلردرکه بونلر (سوفسطائييلر) در .
- (۲) يالکيز محسوساته قائل اولوب معقولانه قائل اولميان و محسوس عالمک وراسنده برعالم عقلی بولنديغنى قبول ايتمينلردرکه بونلر (طيبعيون) در .
- (۳) محسوسات و معقولانه قائل ايسه لرده حدود و احکام قبول ايتمينلردر . بونلر ؛ عالم عقلی يي ادراك ايله کائناته (مبدأ) و (معاد) اثبات ايدنلرک مطلوب و مقدر اولان کمال جنسيبي بوله جقلريني و سعادت و شقاوتک علم و احاطه نك درجانی آرده سينده بولنديغنى و سعادت درجه لرینک يوکسلمه سينده و بالعکس تنزل ايدمرك شقاوته مبدل اولمسينده يالکيز عقلک مؤثر اولديغنى قبول ايدن (فلاسفه السهيون) در . بونلر شريعتلری مصالح عامه يه عائد امور دن عدايله حدود و احکامک وضعى اولديغنى سويلرلر . عين زمانده مصلحت عباد و عمارت بلاد ضمنتده اثبات احکام و وضع حلال و حرام ايدن رجال شرايعک بعضاً

تأیید سماوی ایله امور معقولیه تعلق ایده رک بونلره صور خیالیه اکسا ایتدیردکاری
دخی سویلرلرکه احوال معاده عائد جنت و جهنم و قصور و انهار و طیور و ثمار و بوقیلدن
عد ایدرلر . و سلاسل و اغلال و خزی و نکالکده بوجمله دن اولدیغی سویلرلر .

(۴) هم محسوسات و هم معقولاته قائل اولور و هم حدود و احکام قبول ایدرلر سده
بوجود و احکامی عقلی اوله رق وضع ایله بر شریعت و بر پیغمبر قبول ایتلرلرکه بونلر
(صابئه) درلر .

(۵) مذکور اولان محسوسات و معقولات و حدود و احکامی و بر شریعتی قبول
ایدنلر درکه بونلرده ادیان سماوییه منسوب اولانلر در .

معلومدرکه : قرون اولانک هنوز تمامیه مکشوف اولیان ظلمتلری آره سنده (دعوت
ابراهیمه) اوزاقدن اوزاغه بریلدیزکی سچیلیمکده در . (ملت خفیه) دینلن بودعوتک
ظهوری انساننده (صابئه) و (حنفا) ناملریله ایکی طرز تفکر اربابی بولدیغی سویلورلر .
بونلرک هر ایکسی ده معرفت الهیه و حدود و احکامی تلقیده بر متوسطه احتیاجی قبول
ایدیورلر ایدیه ده برنجیلری یعنی (صابئه) بومتوسطک بزم بیدکر مزدن بیهن و ایچدکر مزدن
ایچن و ماده و صورتده بزممائل اولان انسانلزدن اولسنی جائز کورمیه رک صرف روحانی
اولسنی و بصورتله تمیزلکده (رب الارباب) . قریب بولسنی لازم کوریورلر ایدی .
ایکنجیلری یعنی (حنفا) ایسه بومتوسطک (صابئه) نک خلاقدده اوله رق انسانلزدن
اولسنی قبول ایدیور و بشریت اعتباریه بزم مائل اولسنه رغماً طهارت و عصمت و تأیید
و حکمته مظهر اوله رق درجه سی بزم و حق بالعموم روحانیلرک فوقنده بولنه بیله جکفی
سویلیورلر ایدی .

موسطک روحانی اولسنی لازم کورن (صابئه) دیورلر ایدی که : عالمک ؛ شائبه
حدوددن مقدس و منز اولان بر فاطر حکیمی واردرکه اونک عبته جلاله و ارمقده کی
عجزمنی اعتراف ایدرز . بز اونک درگاه عزته یالکیز نزد الوهیتده کی مقبرلزدن اولان
موسطلر ایله یا قلاشه بیلیرزکه اولرده جوهر و فعل و حالت اعتباریه مطهر و مقدس
اولان روحانیلر در .

بوروحانیلر جوهر اعتباریه مقدسدرلر :

چونکه بونلر ؛ مواد جسمانیه و قوای جسدانیه و حرکات مکانیه دن منز و مبرادرلر .

طهارت اوزرینه مجبول و جناب حق تقدیس و تسبیح ایله مشغولدرلر . جناب حقیق امرلرینه مخالفت ایتمزلر و هر نه امر ایدر سه در حال یاپارلر .

بو خصوصده بزه ارشادانده بولنان معلم اولار من [آغاذیمون] و [هرمس] در [۱] بز ؛ [رب الارباب] و [آله الآله] به بو آلهه من اولان روحانیلر واسطه سیله تقرب ایدر زکه بونلر ؛ (آله الآله) نزدنده بزم وسائل و وساطتمز و شفاعت جیلر مندرلر .

فقط اولآ آلهه من اولان روحانیلر ایله آره مزده بر مناسبت تأسیسی ایجاب ایتدیکندن بر پیغمبره محتاج اولمق سزین صرف عقلک امر ایتدیکی وجه ایله طبعی شهوتلرک کیرلرندن کند منی تطهیر ایتک و مجاهدات ایله اخلاقی تهذیب ایتک کی فضیلتلری اکتسابه مجبوریمز واردر که بونلر ایچون ده دعالر ده بولمق ، نماز قیلحق ، اوروج طوتمق ، قربان کسمک ، بخور یاقق و بوضو رتبه روحانیلر ایله مناسبت کسب ایدوب اونلردن (آله الآله) به تقرب خصوصنده اضرعانده بولمق لازمدر .

بور روحانیلر جوهر اعتبار یلده پاک و مقدسدرلر :

بونلر اختراع و ایجادده و شؤناتک بر حالدن دیکر بر حاله انقلابنده و مخلوقاتک نقصاندن حد کماله توجیهنده متوسط اولان سبیلدر . الوهیت مقدسه دن قوت آلهرق موجودات سفلیه فیوض افاضه ایدرلر که یدی سیار ییلدیزلرک محرک رنده کی حرکتلرینی اداره ایدن (مدبرات) بور روحانیلر جمله سبندندر . بزم روحلر من بدنلر من هیکل اولدینی کی بویدی سیار ییلدیزلرده اور روحانیلرک هیکلر ایدر . روحانیلرک فعللری ؛ طبایع و عناصرده انفعالات

[۱] (شهرستانی) (الملل والنحل) نده « ج ۲ ، ص ۱۴۲ ، مصر طبعی » بو (آغا ذیمون) ک (شیت) و (هرمس) ک (ادریس) (علیهما) اولدقلرینی سوبیلور . یوقاریده سوبیلدیکمز وجهله (فلاسفه الهیون) رجال شریعتک بعضاً تأیید ساوی به مظهر اولدقلرینی قبول ایتدکاری کی (صابئه) ده (آغا ذیمون) ایله (هرمس) ک مؤیدیتی قبول ایدرلر سهده بونلردن بشقه پیغمبرلر اولدیفنه قائل دکلدرلر . بونلر (هرمس) ک عالم روحانی به صعود ایله روحانیلر زمره سنه النحاق ایتمش اولدیفنی سوبیلر .

بوزات حقنده (ابن الندیم) ک (فهرست) نده « ص ۳۵۲ » کوریلان معلومات شودر :

(هرمس) ک کیم اولدیفنده اختلاف واردر . یدی سیار ییلدیز نامنه بر یوزنده بنا ایدلمش اولان معبدلردن (عطارد) . معبدینک سادنی اولدیفنی و (کلدانی) لساننده (عطارد) . (هرمس) دنیلدیکندن کندیسنه بونام ویرلمش بولندیفی سوبیلنلر واردر . ینه (شهرستانی) به کوره « عین صحیفه و من جلد » برجلره و سیار ییلدیزلره اسم وضع ایدن و بوزله شرف ، وبال ، اوج ، حضیض ترتیب ایلین و تثلیث ، تسدیس ، تربیع ، مقابله ، مقارنه و سائر ایله مناظر تعین ایدن بو (هرمس) در .

حصه و له کلمه و بوندن ده مرکبات طبیعیه ده ترکیبات و امتزاجات و وقوع بولمق ایچون بوهیکلری مقادیر مخصوصه اوزره تحریکدرکه (ارباب) دینلان بوهیکلره عین زمانده فعللرندن طولانی (آباء) و عناصر طبیعیه ده انفعاللرندن طولانی (امهات) دینیلیر .
 بورو حانیلرک حالتلرینک دخی پاک و مقدس اولمسی کنیدیلرینک دائما لذت و راحت و بهجت و سرور ایچنده اولملری و (رب الارباب) ک جوار رحمتنده کنیدیسنی تسبیح و تقدیس و تمجید و تهلیل ایله مشغول بولمئلرنددر .

(صائبه) دیرلرکه : کائناتده کی شتون کلیه بی اداره ایدن کلی روحانیلر اولدینی کی شتون جزئی بی اداره ایدن جزئی روحانیلر دخی واردر . یاغور جنسی اداره ایدن برملک اولدینی کی هر قطره یه مؤکل اولان برجزئی ملکک دخی واردر . یاغور ، قار ، طولو ، روزکار ، قوس قزح ، هاله ، کهکشان ، شمشک ، ییلدیرم و سائر کی آثار جویه یه و حرکت ارض ، سیل ، سیس و سائر کی وقوعات ارضیه یه مؤکل مدبرات واردر .
 (صائبه) کائناتده موجود اولان بتون ذراته مؤکل اولان قوای ساریه بولندیغنی و بونلرک ماده و هیولی کی شیلردن دکل (لاشی) دن ابداع اولمش و تمامیه ظلمتدن مبرا انوار محضدن عبارت بولمش اولدقلمی سویلرلر .

(صائبه) یه کوره بورو حانیلر امرباری ایله ابداع ایدلمش اولدقلمدن امری و قوی اولوب خلقی و فعلی دکلدرلر . مبادی موجودات اولان بورو حانیلردن انفصال ایله ابدانه اتصال ایتمش و ابدانک کیرلریه کیرلنش اولان ارواح انسانیه بوسقوط و نزولدن اخلاق زکیه و اعمالی مرضیه ایله تمیزلندکدنصکره بونلرک منسوب اولدقلمی طالع عروج ایدرلرکه بونلرجه (معاد) بوعروجدر . انسانه تطبیق اولنان بوسقوط و نزولی بتون کائنات تعمیم ایله دیرلرکه : بتون ذرات کائنات مؤکل اولان قوای ساریه روحانیه دن کائناتک هر ذره سی سقوطه اوغرایه رق بر شخصک کولکه سی کی عالم خلق وجوده گلش و یکدیگرینه ضد اولان عناصر اربعه شر و فسادک منبعی اولمشدرکه انسانک معادی بو سقوطدن قورتیلهرق تکرار عالم اصلیسنه عروج ایله اولدینی کی بتون کائناتک معادی ده عموماً بو ظلمت سقوطدن قورتیلهرق نور عروجه مظهر اولمسی و مبادی اوله التحاق ایتسیدر .

بونلرجه (آغاذیمون) دن منقول اولدینی وجهله بومبادی [باری تعالی ، عقل ،

نفس ، مکان ، خلا [اولق اوزره بشدر [۱] مجوسیلر دخی - اصلی مجوسیلر (شویلر) دکل - (صابیه) کبی ازلی واصلی اولان بومبسادی اوله (نور) اطلاق ایدهدک بونلرک مقابلنده ظلمتی آلمشلدردک ظلمت ؛ مبادینک سقوطیله کائناتک وجوده کلمسی معناسنه اولدیفی کبی (نور) دخی کائناتک ظلمتدن خلاص بولهرق مبادی اصلیه عروج ایتمسندن عبارتدر . [۲]

(عمر الفاروق) (ر ، ع) ک ایرانده کی غلبه سی ؛ دینیله بیلیر که اسلام تاریخا ک اسکی ایچون معنوی بر مغلوبیت تشکیل ایشدر . ایران مجوسیلرکی اسلام باطنی کیمسه ؟ پرده سی آلتنه کیزلنهدک صفوت اسلامییه شائیه دار ایلیمده کچیکما مشدد . (علی بن ابی طالب) (ر ، ع) ک بالذات شخصی اوکنده کندیسنه الوهیت اسنادیله باشلایان بر حرکت موجود اولدیفی بیلیمکده یزکه بو حرکتی تنظیم ایدنلرک باشنده ک قدیم شخصیت اولق اوزره (بنی اسد) موالیسندن [غیر عرب] (ابوالخطاب محمد بن ابی زینب) ی بولیورز ، بو آدم حقنده فا کولته من نامنه دردست طبع اولان (ابوالحسن الأشعری) نک (مقالات الاسلامیین) نام اثریله (ابن حزم) ک (الفصل) و (شهرستانی) نک (الملل) نده کوریلان معلومات شودر :

[۱] (ایرانشهری) و بوکا تبعاً (محمد بن زکریا الرازی) دخی (آغاذیمون) کبی بش جوهر قدیم اثبات ایدرلر ایدیه ده « باری ، مکان ، نفس » ده (آغاذیمون) . اشتراک ایتش اولان بوذاتلر (آغاذیمون) کبی دردنجی اولق اوزره (عقل) ی و بشنجی اولق اوزره (خلا) ی دهل ؛ بونلرک یزنده (هیولی) و (زمان) ک قدیم اولدق لری قبول ایتدیلرندن (اصحاب هیولی) نامنی آلمشلدردک بونلرجه (هیولی) ترکیبدن خالی اولان غایه الغایه کوچوک جزء فردلدر .

[۲] مجوسیلردن (شوی) اولانلره کوره خیر و شر و منفعت و مضرت و صلاح و فسادی آرملرنده تقسیم ایتش اولان ایی مدبر قدیم واردردک بونلردن بری (یزدان) دیکری (اهرمن) در . بونلرجه (یزدان) ایل (اهرمن) یکدیگریله محاربه ایدن ایکی اردو قوماندانی کبی تأمین غلبه ایچون اوغراشمقده درلر . نوزک غلبه نهاییه سیله ختام بولهجق اولان بو محاربه نور ایل ظلمتک بری برلریله امتزاجلرندن یدی بیک سنه صکره نهایت بولهجقدر . (مانی) مذهبنده بولنانلردن (۲۷۱ - ۷۸۴) ده برحیات اولان (ابوسعید) نامنده کی کیمسه نک رأینه کوره بو محاربه نک مدتی (۱۲۰۰) سنه در . بوذاتک افاده سنه نظراً مذکور (۲۷۱ هـ) سنه سنده مبدأ امتزاجدن (۱۱۷۰۰) سنه سروراتش اولقله بو تاریخدن (۳۰۰) سنه صکره یعنی (۵۷۱ - ۱۱۷۰) ده خلاص مدتی حلول ایتش اولهجق ایدی .

(الملل والنحل) نده « ج ۲ ، ص ۸۶ » بزه بونی خبر ویرن (شهرستانی) بو اثر معروفی (۵۲۱ - ۱۱۷۵) ده یازدیفی و بو تاریخه نظراً زمان خلاصه الی سنه قالمش اولدیفی بیان ایدیور و طرز افاده سندن کندیسنک ده آرز و جوق (ابوسعید) ک فکرینه ایناتش اولدیفی کوریلور .

(ابوالخطاب) کندیسنک (جعفرالصادق) ک طلبه‌سندن اولدیغنی سویلیور ایدی . بوآدم اماملرک مظهر وحی اولان پیغمبرلردن بولندقلرینی ویر یوزینک بری (ناطق) دیگرکی (صامت) اولمق اوزره هر زمان ایکی امامدن خالی اوله‌میه‌جغنی ادعا ایدیورایدی . بوادعاسنی برازدها ایلری کوتوره‌رک اماملرک آله اولدقلرینی وکرک (جعفرالصادق) وکرک پدرلرینک‌ده بواله‌لردن بولندقلرینی و والوهیت نورینک نبوته ونبوت نورینک‌ده امامته حلول ایدهرک تداخل‌انواروقوع بولدیغنی وبوانواروآئاردن عالمک خالی اوله‌میه‌جغنی سویلیور ایدی . و (جعفرالصادق) زماننک الهی اولوب کندیسنک کوریلان صورت وبدنی محسوسات عالمه تنزلنک بر ضرورتی اولدیغنی وبوصورتی قابل رؤیت اولمق ایچون بالضروره اکتسا ایتمش بولندیغنی افاده ایدیور ایدی .

بوآدمک (کوفه) ده بیکلره بالغ اولان اتباعی کندیسنک‌ده نبوت والوهیتنی ادعا ایدیور وحق [فاذا سویته وفتح فی من روحی فقعواله ساجدین - آدمی تسویه ایدوب اوکا وروحمن روح نفع ایتدیکم زمان ملکراوکا سجده ایتدیلر . ص ۷۲] آیت کریمه‌سنه استناداً ملکلرک مسجودی اولان آدمک اوغللرندن اولملریله کندیلرینک‌ده روح الوهیت‌ده اشتراک‌لرینی اولدیغنی سویلیورلر ایدی .

بوآدم (الفرق بین الفرق) (ص ۲۴۰) ده کوریلدیکی وجه ایله (جعفرالصادق) دن اخذ ایتمش اولدیغنی ادعا ایتدیکی (جفر [۱]) کتابندن آتی‌یه عائد خبرلر ویریور وباشنده بولان کیمسه‌لری بو کتانک قوتیله ایستدیکی کبی سوق واداره ایدیور و بر طرفندن ده ینه‌عین مقصدایله حدیثلر وضع ایتدیکی اهل‌ایتمیورایدی . کندیسنه تابع اولان کیمسه‌لربونک هر سوزینی بر معجزه کبی تلقی ایتدکلرندن « فیلی کرتشکه وزنجی بی بیاض و آقی قاره اوله‌رق قبول ایدیورلر ایدی [۲] » بونک تزویراتی خبر آلان (جعفرالصادق) کندیسندن

[۱] اساساً عربجه‌ده جفر - قوزی دیمکدر . (ابوالخطاب) ک (جعفرالصادق) دن اخذ ایتمش اولدیغنی ادعا ایتدیکی معلوماتک قوزی دریمی اوزرینه یازیلش اولسی سبب تسمیه اولمشدر . اسلام عالمنده اک چوق اسنادات کاذبه (جعفرالصادق) حضرتلری حقنده واقم اولمشدر . جفر ، بطاقه ، هفت واعضاتک اختلاجی وکرک کورله‌سی وشمشک چاقه‌سندن چیقاریلان احکام بوجله‌دن اولدیغنی کبی (ابوعبدالرحمن‌السلامی) نک (حقایق‌التفسیر) نامنده‌کی تفسیرنده کوریلان اقوال باطنیه‌نک وحی (رسائل اخوان‌الصفا) نک بوذاته اسناد اولمسی‌ده بوقیلدندر . (ابن تیمیه) نک « منهاج‌السنه ، ج ۱ ، ص ۲۳۱ » سنه مراجعت .

[۲] ولو قال ان الفیل ضب لصدقوا ولو قال زبخی تحول احمر (هارون بن سعید العجلی)
(ابن خلدون) مشهور مقدمه‌سنک الی دردنجی بابنده (جعفرالصادق) دن (جفر) کتابنی

تبری ایتدیکنی اعلان ایتش و کندیسيله هیچ رمناسبتی اولدیغنی هر کسه بیلدیرمش ایدی . عباسیلردن (ابوجعفر المنصور) علیه قیام ایتش اولان بو آدم (کوفه) امیری بولنان (عیسی بن موسی) [ابوجعفر المنصور ک عمجه زاده سی] طرفندن اتباعندن برچوق کیمسه لر ايله برابر (۱۴۵ - ۷۶۳) ده (کوفه) ده صلب اولوندی .

(ابوالخطاب) دن صکره اتباعندن بر قسمی (کوفه) ده آریا صاتمقله مشغول (معمر) نامنده بر کیمسه یی تألیه ایتدیله که بونلر دنیا نیک غیر فانی اولدیغنی و تناسخ طریقله کیدوب کلمه نیک نامتناهی اوله جغنی سویلیور و جنتی دنیوی سعادت لر و جهنمی فلاکت لر اولق اوزره تأویل ایدیور لر ایدی . شراب و زنا و دیگر محرمات بونلرجه ممنوع دکل ایدی .

[ابوالخطاب] ک اتباعندن اولوب کندیسندن صکره تألیه ایدیلنلردن مذکور (معمر) و (بزغ بن موسی) و سائر کبی معقب لری و ارسه ده بونلرک اک مهم لری (ابوالخطاب) ک اک ذکی طلبه سندن اولان وینه اصلا عرب اولمیان [ابوشا کر میمون بن اسود الخزومی المکی] در . بو ؛ (میزان) نامیله یازمش اولدیغنی اثرنده [۱] (ابن اثیر) تاریخنده [ج ۸ ، ص ۱۰] کوردلیکی وجه ايله عبادت لریک باطنی اولدیغنی و جناب حقیق سوکیلیرینه و امام لر و بابلر و نماز ، اوروج و سائر عبادت لری فرض قیلمدیغنی کبی کندیلرینه هیچ برشیی ده حرام ایتدیکنی سویلبه رک والد لریک و قیز قرداشلر نکاح لریغنی اباحه ایدیور و قیود شرعیه نیک عوام ناسی تحت ضبطه بولندیرمغه معطوف بولندیغنی افاده ایلور ایدی بونلر حرکت لری تشیع پرده سی آلتنده کیزلیور و مختلف یرلر کوندر دکلری داعیلرینه جلب قلوب ایچون زهد و عبادت کوسترملریغنی توصیه ایدیور لر ایدی . عوام ناسی زهد اظهار یله کندیلرینه جلب ایتک ایستین بو آدم لر بو خصوصه اوزمانکی تمایلاته کوره شعبده [۲]

(ابوالخطاب) ک دکل (هارون بن سعید المجلی) نیک روایت ایتدیکنی یازیور سه ده (هارون بن سعید المجلی) شورایه بر یقینی درج ایتدی کمز اوزون بر شعرنده « برئت الی الرحمن ممن تجفرا » دیبه رک صراحت (جفر) . اینانمش اولانلردن تبریسی اظهار ایتکده در .

(الفرق بین الفرق) (ص ۲۴۰) و (ابن قتیبه) نیک (تأویل مختلف الحدیث) نه (ص ۸۴) مراجعت .

[۱] (تحفه اثنا عشریه) صاحبی (غلام حلیم) بو اثرینک طقوزنجی صحیفه سنده (باطنیه) دن اک اول کتاب تألیف ایتش اولان کیمسه نیک (غیاث) اولدیغنی سویلیور سه ده (غیاث) ک (بیان) نامنده کی کتابندن چوق زمان اول بو (ابوشا کر) (میزان) فی تألیف ایتش بولنیور ایدی . [۲] بو علمک محصلی دینه ناظره بعض تخیلات ایلر افمال غریبه و اعمال عجیبه کوستر مکدر . و مبناسی صاحبنک افمال مزبور ده کال سرعتله حرکت ایتکله اشیای علی خلاف ماهو علیه کوستر مکدر . (موضوعات العلوم)

نيرنجات [۱] نجوم [۲] كيميا [۳] وسائر كې واسطه لره مراجعت ايدىيورلر ايدى [۴]
(ابو شاكر) دخى (ابو الخطاب) كې ائمة اهل بيتك عالم اسلامده كې موقعندن استفادة
ايتك مقصديله (جعفر الصادق) ك پدرى (محمد الباقر) . اسناد آبر (كتاب الصفات) اورتيه
چيقارمش ايدى كه بو كتابك مضمونى اشاعينه ذكر ايديله جكدرد .

(ابو شاكر) عباسيلر طرفندن تعقيباته اوغرا ديفندن (قدس) و (طبرستان)
طرفلرند جبرى سياحتلر اجراسنه مجبور اولمش ايدى كه بوسياحتلرى اتناسنده كنديسنك
بعض بويوك موقيتلر الله ايتديكنده شبهه يوقدر .

(جعفر الصادق) اوغللرندن (اسماعيل) ك اوغلى (محمد) ي تحت تربيه سنه آلمش
اولمى بوموقيلرندن بريدر . (محمد) ك پدرى (اسماعيل) (جعفر الصادق) دن اول وفات ايتمكه
(محمد) جدى (جعفر الصادق) ك نزدنده بيومش اولديغندن كويا بالذات (جعفر الصادق)
(محمد) ك تربيه سنى كنديسنه حاله ايتمش اولديغى ادعا ايتمش وبوصورتله (محمد) ي تحت
تربيه سنه آلمش ايدى (محمد بن اسماعيل) دخى (ابو شاكر) ك اوغلى اولوب، اوكلر
هنوز يه لك وتمرن كچيرلماش اولان قسمنى ياقى ضغيتله ويا ككالفله مشغول اولمى سندن
طولايى (قداح) دنلان (عبدالله بن ميمون) ي اوغل اتخا ايتمش ايدى . [۵]

باطنيلر ك اك مهم اشخاصندن اولان بو (عبدالله) اوزون بر مدت نبوت ادعا ايتمش
[۱] نيرنجات ، نيرك لفظندن مبريدر . معناسى تمويه ونخيلدر . وبوقواى فاعله ومنفعله بيننده
غرائب امتزاجات اظهار ايتكدرد .
[۲] بر علمدر كه آنكه تشكلات فلكيه ايله كون وفسادده واقع اولان حوادث - كه احوال
كائنات جو ومعادن ونبات وحيواندر - استدلال ايله بيلينور . (موضوعات العلوم)
[۳] بر علمدر كه حواهر معدنيه نك خواصنى مسلب و خاصه جديده اخرى افاده وجاب ايتمك
طريق معلوم اولور . (موضوعات العلوم)

[۴] بزجه شخصيتى تماميله معلوم اولميان (جابر) . منسوب كيميايه عائد كتابلر دخى بوجله دندرد .
بونك (جعفر الصادق) و (اذن الحمار المنطقى ؟) دن روايت ايتديكى معضل كتابلردن بر حقيقت
چيقارمغه امكان يوقدر .

[۵] (تحفة اثنا عشرية) ده (ابو شاكر) ك (محمد بن اسماعيل) ي تحت تربيه سنه آلمش
اولدينى وده (محمد بن اسماعيل) ك (عبدالله بن ميمون) ي كنديسنه اوغل اتخا ايتمش اولدينى
ذكر ايديله رك يالكر (ابو شاكر) ك اوغلى (عبدالله بن ميمون) ك (جعفر الصادق) ك وفاتندن
صكره (محمد بن اسماعيل) ك كوله سى (مبارك) ايله ملاقات ايتمش وبو كاكنديسنك (محمد بن
اسماعيل) ك شيعه سندن اولدينى سويله رك افندي سى طرفندن اسرار ومودوعاتى حامل بولندينى
ييلدirmش اولدينى كوريلكدرد . « ص ۸ »

وعوام ناسي اغفال ايتلك ايچون مختلف حيله لره مراجعت ايتمش ايدى . بوجهل دن اولق اوزره اوزاق يرلرده كي منسوبلرينك كوكرجين پوسته ليله كنديسنه كوندركلري خبرلري بر معجزه كبي خلقه سويلر وبر مدت صكره بوخبرلر تحقق ايلر ايدى .
 بوده باباسي كبي حكومت طرفندن تعقيب ايدلديكندن (عسكر مكرم) . و بورادن ده
 (بصره) يه فراره مجبور اولدى . بوراده دخي ديكيش طوتديره مديغندن (حصص)
 جوارنده كي (سلميه) يه كلوب بوراده اشترتا ايلش اولديني چفتلكلرنده اوطورمه
 و اطرافه داعيلر كوندركه باشلادى . باطينيكى تحت انتظامه آلمش اولان بو (عبدالله)
 نبوت ادعاسندن صرفظرايله خلقى آل بيتدن برامام معصومه دعودت ايدىيور و كنديسنه
 بومامك حواريصي صفتق و يرييور ايدى . (ابن النديم) ك [فهرست ، ۱۸۶ - ۱۸۷] نده
 كوريلديكي وجهله بوبابا ايله اوغل [ابوشا كرميمون بن اسودالمخزومي و عبدالله بن ميمون
 القداح] (بارديصان [۱]) مذهبنده ايديلر .

[۱] مجوسي مذهبلري آراسنده صاييلان (ديصانيه) مذهبنك رئيسي اولان «بارديصان -
 ابن ديسان» يوكسك برعائله دن (۱۰۵۴م) تاريخنده (اورقا) ده دنيايه كلش ايدى . (ديصان)
 اسمي كنديسنه بونامده كي برنهرك اوزرنده دنيايه كلش اولسي مناسبتيله و يرلمش ايدى . اوتاريخنده
 (اورقا) وجوارينه مالك اولان طقوزنجي (ابقر) ك بر شهزاده سيله برابر تربيه ايدلمش ايدى .
 (بارديصان) ابتدا (هيراپوليس - منبج) مدينه مقدسه سنده برونان آلهنك كاهني اولمش
 ايدى . (ابقر) لردن برينك تاثيريله خرسثيانلغي قبول ايتمش ايديسه ده خرسثيانلرك عقايد مقبوله سنه
 مخالف اعتقادندن طولايي كليسان طرد ايدلمش ايدى .

بونك تأسيس ايتمش اولديني مذهبك اك بارز نقطه سي صابثيلر كبي شؤنات كونه يه ييلدزلرك
 حاكم اولسيدر . كنديسي (زبور) طرزنده يوزاللي قدر الهيلر يازمشدر . كنديسندن اوتوز سنه
 اقدم ظهور ايتمش اولان (سرقونيه) نك مؤسسسي اولان (سرقيون) علمبنده بركتابي واردر .
 طلبه سندن (فيلبيوس) طرفندن روايت ايدلمش اولان (قوانين الممالك) نامنده كي اثر فلسفي
 (سرقس) نامنده بر مستشرق طرفندن (سرياني) لسانندن آلمانجه يه ترجمه ايديله رك (۱۸۶۳) ده
 طبع ايتدريلمشدر . (ابوالبحان البيروني) نك (الآثار الباقية) سنده كوريلديكي وجهله (عيسى)
 (ص، ع) دن روايت ايتمش اولديني بر انجيلي وار ايدى .

(رابولا) نامنده ي (اورقا) ايسقويوسي (۴۳۵م) ده (اورقا) ده كي ديسانيلري عو
 ايتمش ايديسه ده اوننجي عصر ميلادي يه قدر بونلر مختلف يرلرده كوريلكده درلر . (ابن ديسان)
 (۲۲۲م) ده وفات ايتمشدر . مشهور (ماني) مذهبي (ابن ديسان) ك مذهبندن اقتباس ايتمشدر .
 (ابن النديم) ك (فهرست) نده (ابن ديسان) . اسناد اولنان (كتاب النور والظلمه) و (كتاب
 روحانية الحق) و (كتاب المتحرك والجماد) نام اثرلره شبهه لي نظر ايله باقائلر واردر . بو اثرلرك
 (ابن ديسان) ك اولديني سويلنلر نادر دكلدر .

شونى ده استطراداً علاوه ايديله ك : (ابن اثير) ك مشهور تاريخنده «ج ۸، ص ۱۰، مصرطبي ،

بناءً عليه يارديصايلر، زردشتيلر، مانيلر وهيچ بردين ايله مقيد اولميان فيلسوفلر بونلكه برلشورك تشكيلات وجوده كتيرديلر وژه زوويتلردن چوق زمان اول [مقصده ايصال ايدن وسائط عفو اولور] قاعده سني دستور اتخاذايتديلر. بونلره كوره هردين اصلسز اولوق نقطه سنده برلشور ايدى. فلسفه ديندن عالي ايدى. عوام ناس بونلرك نظر نده (أشك) ايدى. (مأمون) زماننده بو (عبدالله بن ميمون القداح) در دست ايتديريلوب (دندان) ناميله معروف اولان طلبه سندن اهوازلى (احمد بن حسين بن سعيد) ايله برابر (كوفه) ده حبس ايدلى. (۲۱۰ هـ) ده (عبدالله) حبسده وفات ايدلى. محبسن تخلص نفسه موفق اولان (دندان) [الفرق بين الفرق، ص ۲۶۶] ده كوريلديكى وجه ايله (بدین) كوردلرينى كندى مذهبنه ادخاله موفق اولدق نصكره بوده (۲۵۰ هـ) ده (قم) ده وفات ايدلى.

(عبدالله بن ميمون القداح) دن صكره پدريتك مقامى اشغال ايتش اولان اوغلى (احمد) مجموعه مزك دردنجي صايسنه درج ايديلان (فاطميلر وحسن صباح) نامنده كى مقاله مزده سويلديكمز وجهله (كوفه) اهاليسندن (ابوالقاسم رستم بن الحسين بن حوشب) نامنده بر دولكرى كنديسنه بندايتش و بونلر (يمن) اهاليسندن اولوب (امام حسين) كه تربيه سنى زيارت مقصديه (يمن) ده كى (جند) دن كمش اولان (محمد بن الفضل) نامنده زنكين بر متشعيك انسانى زيارتده حرارتله آغدديغى كوره رك كنديسنه تقرب ايله بونى مذهبارينه ادخاله موفق اولمشلر ايدى كه بو آدميله (يمن) ه كيدن (ابن حوشب) بوراده باطنيلكى تعميم ايتش و بورادن ده مغربه كوندرديكى داعيلر واسطه سييله مذكور مقاله ده تفصيلاً كوسترلديكى وجه ايله (بنى اغلب) و (بنى مدرار) و (بنى رستم) حكومتلرينى اورتادن قالديره رق عظيم بر حكومت تشكيل ايلمشلر ايدى.

(ابن حوشب) مراكز فعاليتى اولان (يمن) ده دخى برچوق موفقيتله الدهايدهرلك (بحرين) حكومتنى وجوده كتيرمش ايدى.

عين زماننده؛ (قراطة وسنان - راشداالدين) عنوانيله كچن نسخه ده يازديقمز مقاله ده سويلديكمز وجهله (حمدان - قرمط) طرفندن (كوفه) خارچنده باشلايان باطنيك حركتى ايلريله بوب (عبدالله بن ميمون القداح) كه طلبه سندن اولوب كنديسييله برابر (كوفه) ده

۱۳۰۱ هـ بو (ابوشاكر ميمون بن اسود) ى (ابوشاكر ميمون بن ديحان) صورتيله آلهرق (ابن ديحان) ى (ابوشاكر ميمون) كه پدرى كوسترمنى محتاج تصحيح بولنده يز. عين خطا (ابن اثير) دن اول (الفرق بين الفرق، ص ۲۵۶) صاحبنده دخى كوريليركه بوخطا (ابن اثير) طرفندن واقع اوليوب بومهم مورخ كنديسندن اولكى مؤلفره يوخوصده بلاتحقيق اتباع ايتشدره.

حبسه القا اولنمش اولديغنى سويلديكمز (دندان) ه نسبتله (دندانى) دينلان وحمدان - قرمط) ك طلبه سندن اولان (زكرويه بن مهرابه) اداره سنده انكشاف ايندى . (حمدان - قرمط) ك برادري (مأمون) دخى (فارس) ده باطينىكى نشر ايديور ايدى - كه بوندنطولاي قرامطة فارسه (مأمونيه) تسميه اولنور . - (دياله) آره سنده (ابو حاتم) و (نيسابور) ده (شعرائى) و (ماوراءالنهر) ده (احمد النسفى) و (بندانه) ناميله معروف (ابو يعقوب السجزي) طرفلرندن باطينيك هر طرفه ياييلمغه باشلادى . (كياليه) نك رئيسى (احمد بن كيال) دخى بونلردن بريسيدركه (۲۷۰ هـ) ده وفات ايدن بو (احمد بن كيال) ك اليوم هندستانده نفوذى باقيدز . بونلردن (۳۱۹ هـ) ده وفات ايدن (ابن المسرة) باطينيكى (اندلس) ه قدر كوتورمش ايدى [۱] بوداغيلر واسطه سييله خلق آراسنده انتشار ايتمكه اولان باطينيكى فاطمى حكمدارلىرى طوغرىدن طوغرى به ديكر حكمدارلره مراجعتله تعميم ايتك ايتيورلر ايدى .

(آل بويه) دن (عضدالدوله ابو شجاع فنا خسرو) عباسى خليفه سى (الطابع لله) نامنه (مصر) دن فاطمىلى جيقارمق و بونلرك حكومتنه نهايت ويرمك مقصديه حركت ايدمجهكى ايتاسنده (۳۸۲ هـ) وفات ايتمش ايدى كه بوتارينجده فاطمىلرك حكمدارى (العزيز بالله ابو منصور نزار) ايدى .

بوتلميكى آتلاشمش اولان (ابو منصور نزار) (بنى زيار) دن (قابوس بن وشمكير) (بنى سيمجور) دن (ابو الحسن محمد بن ابراهيم) ي دخى دعوت ايتمش ايديسده بونلر كنديسنك بومراجعتنى كال شدتله ردايتمشلر ايدى [۲] فقط (محمد نخشى - نسفى) نامنده كى بر داعى سامانىلردن (نصر ثنائى) ي باطنى يايئمغه موفق اولمش ايدى . نته كيم ديكر بر داعى دخى (آل صفار) ك مؤسسى اولان (يعقوب بن ليث) ي آتشرين بر باطنى يايئمش

[۱] (اندلس) امويلرندن (عبدالرحمن ثنائى) نك حفيدنك حفيدى اولوب (۳۸۷ هـ) ده وفات ايدن (قرطبه) لى شاعر (عبدالعزيز) دخى (ابن المسرة) مذهبنده ايدى [بغية الوعاة ، ص ۳۰۷] بو (ابن المسرة) به دائر (اسپانيولجه) (ابن المسرة) نامنده بر اثر موجود اولديغنى مستشرق شهر (ماسينيون) دن اوكره نيورز .

[۲] (بنى سيمجور) دن (ابوعلى بن سيمجور) ال آلتندن باطينيك دعوتنه اجابت ايتمش ايدى ، سامانىلردن (نوح ثنائى) كنديسنى در دست ايتديروب (سبكتكين) ه كوندرمش و (سبكتكين) طرفندن (غزنه) ده قتل ايدلمش ايدى . بو (ابوعلى بن سيمجور) ك (دانشمند) ناميله معروف اولان داعيسى (ابو القاسم حسن بن على) دخى سامانىلرك سرعسكرى طرفندن (نيسابور) ده الده ايديلهرك قتل ايداش ايدى .

(یعقوب) بوداعیدن الدینی قوتله عباسی خلیفه لرینی قالدیرمق مقصدیله (بغداد) اوزرینه یورومش و (بغداد) خلیفه سنک کندیس حقهنده کی لطفکارلغنه رغماً (یعقوب) ک عباسیلک علمهنده کی آتش غبط و کینی بر درلو سونماش ونهایت کندیس بو اوغورده حیاتی ضایع ایتش ایدی .

بونلردن صکره قاطمیلردن (مستنصر علوی) نک داعیلری اولان (ناصر خسرو) و (حسن صباح) ظهور ایتش ایدی که بونلرک حرکتلرینی دخی (ناصر خسرو) و (فاطمیلر و حسن صباح) نامنده کی مقاله لر مزده ایضاحه چالیشمش ایدک . بومقاله لر مزک باشنده سویلدی کمز وجهله شیمدی بونلرک فلسفه لرینه و طرق دعوتلرینه دائر دسترس اولدیغمز معلوماتی عرض ایتک ایستیورز .

(حسن صباح) ک [دعوت جدیده] سندن اولکی باطنیک فلسفesi و بونلرک الیهات و نبوات و امامت و عشرونش حقهنده کی ایستورلر ایدی . بوندن طولایی ذات باری یه صفات انبات ایتمکدن چکیفور ذات باری یه صفات

اثبات ایدلدیکی تقدیرده ذات باری ایله موجودات آره سننده اشتراک ایجاب ایده چکنی سویلیور ایدیلر . بناءً علیه نه اثبات و نه نفی حقیقی طرفی التزام ایتیه رک ذات باری حقهنده (موجوددر) دیمدک لری کبی (لاموجوددر) دخی دیمور و بالعموم صفات الهیه ده بو صورتله حکم ایدیور ایدیلر . بونلره کوره یوقاریده اسمی یکن (ابو شا کر میمون بن اسود) ک کویا (امام باقر) دن روایت ایتش اولدینی (کتاب الصفات) ده مذکور اولدینی وجه ایله ذات بارینک عالم وقادر اولمسی و علم و قدرت صفتلریله موصوف بولنمسی عالمره علم و قادرلره قدرت بخش ایتش اولمسی اعتباریله اولوب علم و قدرت صفتلرینک کندیس یله قائم اولمسی اعتباریله دکلدر . بونلر ذات باری نی (قدم) صفتیله دخی توصیف ایتزلر ایدی . (قدیم) اولان ذات بارینک امری و کلمه سی اولوب (محدث) اولان فطرتی و خلقی ایدی . بونلرک (صائبه) ایله عین طرزده اولان قوزموغونیلری شویله ایدی : ذات باری قدیم اولان امریله بالفعل تام اولان (عقل اول) ی و (عقل اول) ک توسطله غیر تام اولان (نفس ثانی) ی ابداع ایتش ایدی که (عقل اول) ایله (نفس ثانی) آره سننده کی نسبت لطفه نک تمام خلقته اولان نسبی کی ایدی . [۱]

[۱] (ابن سینا) دخی (السلسله الفلسفیه) نامنده کی کوچوک برساله سننده شویله سویلیور :

غیرتام اولان (نفس نانی) کمال عقله مشتاق اولدیغندن نقصاندن کماله طوغری اولان بر حرکتیه محتاج اولدی . و نقصاندن کماله طوغری اولان بو حرکتده بر آلت حرکتیه محتاج اولدی . بناءً علیه افلاک حادث اولوب تدبیر نفس ایله حرکت دوریه به باشلادی . بوندن صکرده طبایع بسیطه حادث اولدی وینه نفسک تدبیریه بونلردخی حرکت مستقیمه ایله حرکتیه کله رک معدنلر ، نیانلر و حیوانلر و انسانلر ترکب ایتدی . و نفوس جزئییه ابدان ایله کسب اتصال ایلدی . و انوار افلاک فیضیه بر استعداد مخصوصه مالک اولان انسان نوعی موجودات آره سنده تمایز ایتدی . و عالم بالا مقابلنده اوده بر عالم اولدی . و عالم بالاده (عقل کلی) و (نفس کلی) بولدیغی کبی انسان نوعی عالمدهده بر شخصده (عقل کلی) نک وینه بر شخصده (نفس کلی) نک بولنسی واجب اولمقله (عقل کلی) نک مشخصی اولان (نبی - ناطق) و (نفس کلی) نک مشخصی اولان (وصی - اساس) ظهور ایتدی . و عالم بالا ؛ عقل و نفس و طبایع ایله دائراً مدار حرکت ایتدیگی کبی نفوس جزئییه مشخصه دخی هر زمانده نبی و وصینک تحریکیله عالم بالا و فتنجه تحریک ایتکده درکه بو حرکتلر قیامت زمانی حلول ایدوب تکالیف مرتفع و شرایع مضحمل اولنجهیه قدر هریدی دورده بردوره اولمق اوزره دوام ایده جکدرکه بو حرکات فلدکیه وسنن شرعیه نفسک

واجب اولان (اول تعالی) ذاتی بیلدی و بوعلمندن (عقل) واجب اولدی . بوعقلده (اول تعالی) یی وده مادون الاولی بیلدی و (اول تعالی) یی بیلمه سندن (عقل ثانی) و مادون الاولی بیلمه سندن (فلك اطلس - فلك اقصى - عرش) ک نفسی واجب اولدی . صکره (عقل ثانی) (اول تعالی) یی وده مادون الاولی بیلدی و (اول تعالی) یی بیلمه سندن (عقل ثالث) وده مادون الاولی بیلمه سندن (فلك الکواکب - کرسی) ک نفسی واجب اولدی . صکره (عقل ثالث) (اول تعالی) یی وده مادون الاولی بیلدی . و (اول تعالی) یی بیلمه سندن (عقل رابع) وده مادون الاولی بیلمه سندن (فلك زحل) ک نفسی واجب اولدی . بو ترتیب ایله (عقل خامس) و (فلك عطارد) ک نفسی واجب اوله رق بوضوئله (فلك اطلس) و (فلك الکواکب) ایله بدی سیار بیلدیژک مجموعی اوله رق طقوز نفس و بونلره مقابل یینه طقوز عقل ایله (عقل اول) ک مجموعی اولان اون عقل واجب اولمش اولورکه عقل عاشره (عقل فعال) و (واهب الصور) دیرلر . و (فلك تحت القمر) دیدکاری ارض مزده حادث اولان شئونات افلاک بکدیگرلرینه قارشی اولان نسب و اضافاته کوره بوعقل عاشردن محدث ایدر .

(غزالی) دخی فلاسفه یی ردأ قلمه آلمش اولدیغی (تهافت الفلاسفه) نامنده کی اثرینه مقدمه اولمق و فلاسفه نک استناد ایتدکری پرنسیپلری باشدن باشه کوزدن کچیرمک اوزره یازمش اولدیغی (مقاصد الفلاسفه) نام اثرینک بشینجی مقاله سنده (ص ۲۱۷) مبدأ اولدن اشیانک صورت صدورینی فلاسفه لسانندن عین صورتله بیان ایتکده در .

عقل درجه‌سنة وصول بولوب عقل ایله اتحاد ایتسی و بالفعل عقل مرتبه‌سنة یتیشوب کال بولسی ایچوندیر . نفس عقل مرتبه‌سنة وصول بولدینی وقت افلاک و عناصر و مرکباتک تراکیبی منحل اوله‌جق و کوکاکل یاربولوب ییلدیزلر دوکوله‌جک وارضک شکلی دیکشه‌جکدر که (قیامت کبری) بودر . [بونلردن معنای مجازی مقصوددر] (قیامت کبری) ده افسانلر محاسبه ایدیه‌جک و خیر و شر و مطیع و عاصی سجه‌له‌جکدر . و جزئیات حق نفس کلی به و جزئیات باطل شیطان‌ه اتصال ایله‌جکدر . وقت حرکتک سکونه منتهی اولدینی زمانه قدر (مبدأ) دوام ایتیش و وقت سکوندن مالا نه‌ایه قدر (معاد) و کمال تجلی ایتیش اوله‌جقدر . نوع انسان عالمی عالم بالایه مقابل اولوب عالم بالا کی نوع انسان طالعده‌ده عقل و نفس بولدینی کی بو عالم دخی شریعت‌عالمه مقابلدر . بناءً علیه شریعتده کی فرض، سنت، بیع، اجاره، هبه، طلاق، جرح، قصاص و سائره کی نه قدر احکام و ارسه بو عالمده اونلرک برر مقابل و موازیلری واردر . چونکه شرایع [عوالم روحانیة امریه] و عوالم [شرایع جسمانیة خلقیه] در. نته‌کیم بوموازات و تقابل حروف و کلماتک ترکیاتیله صور و اجسامک ترکیاتنده دخی کوریلیر (؟) مرکبه‌یه و حروف مفرده‌نک مرکباته نسبتی بسائط مجردنک اجسام مرکبه‌یه نسبتی کیدر . و هر حرفک عالمده بوموازیسی و کندیسنه مخصوص بر طبیعتی و بو خصوصی طبیعتیه نفوسه بر تأثیری واردر . بوندنطولایی طبایع خلقیه‌دن مستفاد اولان اغذیه ابدانه غذا اولدینی کی کلمات تعلیمیه‌دن مستفاد اولان علومده نفوسه غذا اولور .

(باطنیلر) نفی صفات ایتک خصوصنده تمامیه (فلاسفه) به تبعیت ایتیشلر ایدی . (ابن‌الدیم) ک (کتاب‌الفهرست ، ص ۳۱۸) نده کورولدیکي وجه ایله (صابنه) نامیه معروف قدیم کلدانیلرک بقیه‌سی اولان (حرنا نین [۱]) (علت اولی) به معلولاته عارض اولان هیچ برصفتک لاحق اوله‌میه‌جغنی سویلر ایدی . ینه بوکتابده (ص ۳۲۰) کورولدیکي وجه ایله بونلر دیرلرایدی که : الله تعالی واحددر . هیچ برصفت کندیسنه لاحق اولدینی کی کندیسندن ایجاب طریقیله خبرویرمک دخی جائز دکدر (ارسطو) دخی (مطافوسیکا - متافریک) کتابنده بومعنایی قصداً الله (سولو جسموس - قیاس منطقی) لاحق اولمز دیمش ایدی . بناءً علیه صابنه‌یه و (ارسطو) به تبعیتله (الله موجوددر) فضیه [۱] (میسوپوتامیا) ده کان قدیم برشهر اولان (حران) . قیاس خارجنده برنسبتدر . بو شهر (واسط) کی (حرنا نین) نک مرکزی ایدی .

موجبہ سیلہ ذات باریدن ایجاب طریقہ اخباری جائز کورمین باطنیک (الله لا موجود در) صورتیہ بر قضیہ معدولہ المحمول ایله دخی اخباری جائز کورمدکریٹک سینی اکلایمق مشکل دکدر. چونکہ بو ایکنجی قضیہ ده برنجی قضیہ ده کی بر قضیہ موجبہ در.

(صائبیک) . دائر ویرمش اولدیغمز معلومات صیراسنده عرض ایدلیدی وجهله (آغا ذیمون) دن بونلرک نقل ایتمش اولدقلری بش جوهر قدیمه مقابل باطنیلر ده (سابق) و (تالی) و (جد) (فتح) ، (خیال) ی قویمش ایدی که (جد) دن مقصدلری (ماده اولی ، هیولی) (فتح) خلای مطلق و (خیال) زمان مطلق ایدی .

بونلر بواسطلاحاتی شرعه توفیق ایچون دیرلر ایدی که : (سابق) قام و (تالی) لوحدر . چونکہ الله تعالی نک بالذات کندی کندیسیله تأسسندن بلاکلام (کن) ظاهر اولدی . بناء علیه (کاف) سابق و (ن) آنک تالیسی و برنجی قام سابق و ایکنجی لوح تالی اولدی .

و (جد) که بخت طالعدر بوده منع و اعطایه مؤکل اولدی . نته کیم و (تعالی جدک) و (وانه تعالی جد ربنا) و (ولایفغ ذالجد منک الجد) کی نصوص شرعیه ده کی جدلردن مقصد بودر . (فتح) دخی (جد) ک وزیریدر . و (میکایل) بودر . و (فتح) تسمیه اولمنسی (جد) ک کندیسنه حواله ایتمش اولدینی موادی فتح ایتدیکندنطولا بیدر . ﴿ انا فتحناک فتحاً میناً ﴾ آیت کریمه سنده کی فتحدن مقصد بودر .

(خیال) ایسه پیغمبرلره احکام شرعیه یی و تأیید السہی یی کترین ملکدر . السہبات خصوصنده تمامیلہ فلاسفہ یی تعقیب ایتمش اولان باطنیلرک فلسفه سنده السہباتدن صکره (نبوات) و (امامت) و (حشر ونشر) مسئله لری کلیر .

بونلرک (نبوات) خصوصنده کی تلقیلری ده فلاسفہ نک تلقیانته قریبدر . بونلرجه بنی (تالی) واسطه سیله کندیسنه (سابق) دن قوه قدسیه فیضان ایتمش اولان شخصدر که یو قوه قدسیه (نفس کلی) یه اتصال زماننده (نفس کلی) ده کی جزئیاتک کندیسنه حنقش اولسنه مهیا و مستعد بولونور .

ننه کیم بعض تمیز روحی انسانلرک رؤیا عالمده آئیده وقوع بوله حق اموری تمثیل

طریقہ وحق بمضادہ صراحۃ کوردکاری واردر . بنی ایسه بواسطہ الی محافظہ ایدہ جک
براستعدادده اولدیقندن یقظه حالندہ کلیات عقلیہ بنی محافظہ ایدر .
(جبریل) دخی پیغمبرہ فیضان ایدن عقلدن عبارت اولوب لطافت ویا کثافتدن
متجسم بر شخص دکدر .

(قران) دخی (محمد) (ص ، ع) ک (جبریل) ایله افاده ایدیلان عقلدن
کندیسنه فیضان ایدن معارفی عبارہ کسوه سنه صوقسیدرکہ قرانہ کلام الہی تسمیہ اولنسی
حقیقی اولیوب جهت الہیہ دن ورودی اعتباریلہ مجازیدر .

بوفیضان ایدن معارفده ترکیب اولیوب بساطت واردر . ظاہر اولیوب باطندر . پیغمبرک
بومعارفہ کیدیرمش اولدینی کسوه ایسه باطن اولیوب ظاہردر . وده پیغمبرہ فیضان ایدن بوقوۃ
قدسیہ حین فیضانده کامل اولیوب نطفہ نک رحہ حولندن یدی آی صکرہ تکمل ایتسی
کبی رسول ناطقندن اساس صائتہ واسباسک موتنہ وامامہ وامامک وزیری اولان لاحقہ
و حجتہ ونهایت بونلرک یدنجیلری اولان (قائم الزمان) . قدر یدی بطندہ کسب کال ایدر .
بونلرک الکمہم مسئلہ لرندن بری وبلکہ برنجیسی اولان (امامت) مسئلہ سنہ کلنجہ
بومسئلہ بنی باطنیلکک علت غائیہ سی اولوق اوزرہ توصیف ایتک ممکندر . باطنیلکده کی
حرکتلر بتون بو امامت مسئلہ سی اطرافندہ طولانیر . بونلرجه امام اولہ بر
شخصدرکہ عالمده جریان ایدن وایدہ جک اولان خصوصی وعمومی امورک کافہ سنہ اطلاعی
واردر . وکندیسی قواعد اسلامیہ نک اهمیتتی صفرہ تنزیل ایدہ رک تعلیماتیلہ بونلرہ مر
هانکی برمعنایی ویرمک اقتدارینہ مالکدر . ومستجیلرک سعادت قصوایہ نائل اولملری
امامک ظواہر شرعیہ بنی باطنہ ردایلہ حقائق اموری اظهار ایتسنہ وابستہ در . وبخصوصده
عقل ومنطقک هیچ برنامیری یوقدر . امامک تعلیماتنہ اتباع ایدنلر تکالیف عملیہ دن
قورتیلہ رق رتبہ کمالہ نائل اولورلر .

بونلرک یکانہ غایہ لری بویله بر (امام الزمان) ک موجودیتنی خلقہ قبول ایتدیرہ رک
اوزمانده کی عباسی خلیفہ لری علیہنہ برتشکیلات وجودہ کتیرمک وقواعد اسلامیہ بنی
اورتادن قالدیرمق ایدی .

اماملر احوال علمہ دائر کھانتفروشلقلرنده (علم حروف) و (علم نجوم) . استاد
ایدہ لرلر ایدی کہ بو خصوصده بونلرک اوزرنده (فیثاغورس) ک اصول موجودات
اولوق اوزرہ قبول ایتمش اولدینی (اعداد) نظریہ سی حرفہ تطبیق ایتمش اولان

معقبرینک وشون عالمی نجومک اداره ایتدیکسنه قائل اولان صابئیلرک تأثیراتی واضحاً کوریلدیکده در . [۱]

بونلرجه (حشر ونشر) ک معناسی دخی اهل اسلامک عمومی تلقیسندن آری ایدی. معلومدرکه فلاسفه یه کوره کائناتک علت تامه سی اولان جناب حقک معلولانه تقدیمی زمانی اولیوب ذاتیدر. چونکه علت تامه دن معلولاتک تأخری جائز دکدر. بوندنطولای بونلرجه جناب حق فاعل مختار اولیوب فاعل موجبدر . موجب بالذاتدر . یعنی برجهله ایله افاده ایدمک ایستیرسه عالم قدیمدر . باطنیلرجه دخی (سابق) دن (تالی) نک ظهوری لزوم طریقله اولوب قصدواختیار طریقله دکدر. بناءً علیه بونلرده فلاسفه کی قدم عالمه قائل اولدقلرندن قدیمک عذیم اولمسی مستحیل اولسنه بناءً حشر ونشری عالمک منعدم ارلرق تکرار احیا ایدلمسی معناسنه المازلر .

بونلرجه (حشر ونشر) (قائم الزمان - قائم قیامت) ک اظهار باطن ایدرک حقایق اموری کشف ایتیمی و دور دنیایی ختم ایله دور جزایی کشاد ایدرک دور عملی دور علمه قلب ایلسیدر. نیته کیم (حسن صباح) ک خلفلرندن (خواند حسن) (۵۵۹ هـ) رمضانده منبره چیقسارق : « بن امام ؛ دنیادن تکلیفاتی قالدیردم و ظاهر شریعتله عملی رفع ایتدم بو دور قیامت زمانیدر. » دییه خطاب ایتدکنصکره منبردن اینوب اوروجی بوزمش ایدی که بوکاتبعا جمه سی ده اوروج بوزمقدن بشقه درلودرلوسفاهتلرده بولمش ایدیلر. بره مؤلفک بزم خبر و یردیکسنه کوره بونلرک مشهور داعیلرندن (ابو یعقوب السجستانی) [۲]

[۱] نته کیم بحرین قرامطه سندن بری مغلوب اولرک (هجر) . عودته مجبور اولمسی هضم ایدمه ماش و بر آتی قرییده مظفر اوله جفنی بروجه آتی قصیده سیله خبر و یرمش ایدی :

اگر کم منی رجوعی الی هجر	فعما قلیل سوف یأئیکم الخبر
اذا طلع المریخ فی ارض بابل	وقارنه النجمان فالخدر الخدر
الست انا المذكور فی الکتاب کلها	الست انا المنعوت فی سورة الزمر
سأملک اهل الارض شرقاً ومغرباً	الی قبروان الروم والترك والحزر

« سزی بنم (هجر) . رجعتم آلداتدی . آزرمدت صوکره کوره جکسکز. (بابل) طرفندن »
 « (مریخ) طوغوب (زحل) و (مشتری) اوکا مقارن اولدغی زمان کندیکنزی قورییک !! »
 « کتابلرک کافه سنده خبر و یرلان بن دکلیم ؟ !! » (سورة الزمر) ده وصف ایدلمش اولان »
 « بن دکلیم ؟ قریباً یربوزینک شرقنه وغربنه مالک اوله جغم ! (قبروان) . (روم) و (تورک) »
 « و (خزر) دیارینه مالک اوله جغم .. »

[۲] (ماوراء النهر) داعیلرندن اولوب (۳۳۱ هـ) ده ترکستانده قتل ایدلمشدر . (اساس

(کتاب الافتخار) نده قیامت حقنده شویله سویلیور ایدی : « اهل ظاهره قارشی بزم اک بویوک افتخارمزی قیامتی بیلیمه من تشکیل ایدر . قیامت بر مسعود زمانده افضل واشرف اولان بذاتک قیامندن عبارتدر . صاحب دور اولان بوذات باطنی اظهارایله یکی بردنیا وجوده کثیر و اهل باطنی اهل ظاهره شرنیدن وقایه ایدر .. »

امامک اظهار باطن ایلمسینه تکمیل ایتمش اولان انسانلردن تکالیف عملیه ساقط اولور . وکنیدیلرینه هر درلو لقاؤذ دنیویه دن بلا قید و شرط استیقای حظوظ ایتلمری اباحه ایدیلر ایدی . بناء علیه باطنیلر جنقی بوراده بولمشلر ایدی . بونلره مقابل تکالیف عملیه ره رعایت ایدنلر دخی جهنمده ایدیلر .

بونلر مرتبه کماله واصل اوله مین انسانلر حقنده تناسخی قبول ایدر لر ایدی . نته کیم (ناصر خسرو) ک (زاد المسافین) نام کتابنده (ص ۴۲۲ - ۴۲۳) کوریلدیکی وجه ایله (ابو یعقوب السجستانی) (کشف المحجوب) نده و (رساله باهره) سندده مرتبه کماله واصل اولمیان انسانلرک تناسخه دوچار اوله جقلریخی سسویلش اولدینی مذکوردرکه (قراظه وراشدالدین سنان) نامنده کی مقاله مزه درج ایتمش اولدیغمز (راشدالدین) ک مناقبنده دخی بو تناسخ اعتقادیکی کوسترن برحکایه موجود ایدی [۱] .

بونلرک خلقی کندی مذهبیرینه ادخال ایچون التزام ایتدکلری طریق دخی فوق العاده احتیاطه رعایتله تدریجی براساسه ابتنا ایدور ایدی .

(الفرق بین الفرق) ایله (غزالی) نک خلفاء عباسیه دن (المستظهر بالله) نامنه

الدعوة) ، (تأویل الشرایع) ، (کشف الاسرار) ، (المقاید) ، (البشاره) ، (الرسالة الباهره) ، (کشف المحجوب) وسائر نامنده اثرلر یازمش اولدینی مرویدر .

[۱] بو ؛ (زاد المسافین) نام کتابنده باطنیلرک خلافتده اوله رق ازلیت عالم علیبنده متعدد دلیللر کتیرمش وهیچ بروقت شریعتده کی احکام ظاهره بی امله جواز ویرماش اولان (ناصر خسرو) عین زمانده تناسخی دخی جائز کورمیور ایدی . (کشف المحجوب) صاحبی (خواجه ابو یعقوب السجستانی) نک تناسخی لازم کورمسنی کندی امامی اولان (مستنصر علوی) نک دخی قبول ایتدیکنی و (ابو یعقوب) ک کندیسنه سودا غلبه ایله مختل الشعور اولدینی وقتده بوفکره ذاهب بولنش اولدینی (مستنصر) دن نقلاً عین کتابک عین صحیفه سندده ذکر ایتکده در .

(ناصر خسرو) ک باطنیلرک خلافتده اوله رق بویله تمایلات دیندارانه اظهار ایتسی ابرانه نسبتله داها زیاده قواعد اسلامییه ره مربوط اولان تورکستان محیطنه انطباق ایتک مقصدینه منعطف اولقی احتمالی اولدینی کی اساساً قوتلی بر تربیه دینیه آلمش اولان بو ذاتک قارشیسندده امامی اولان (مستنصر) تستر ایدرک کندیسنک تمایلاته مماشات ایتمش اولسی وبوصورتله باطنیلرک (ناصر خسرو) ک شخصنده بخصوصی سیما کوسترمش بولنسی احتمالی دخی وارددر .

تالیف ایتمش اولدیغی (المستظهری [۱]) سنده کوریلدیکی وجه ایله دعوتک برنجی مرتبه سی (تفرس) ایدی .

داعی ؛ اریاب ذکادن اولوب کندی مذهبیرینه جلب ایله مک ممکن اولان کیمسه لر ایله جلب ایدیه میه جک کیمسه لری تفریق ایتمسی لازم ایدی بوندنطولای داعیلره عائد دستورلرک برنده : « قندیل اولان اوده سوز سویلیک . » دنیلیمشدرکه بوندن مقصد ؛ علم کلام بیلن وارباب نظردن بولنان کیمسه لرک یانلرنده دعوته دائر شق شفه ایتماک ایدی . دیگر بردستورلرنده « چوراق یره تخم آتیمک .. » دیمه لری دخی داعیلرک کندی مذهبیرینه جلبی ممکن اولیان کیمسه لره سوز سویلیهرک فراستسزک ایتمش اولملرینی منع ایدی .

(تفرس) دن صکره (تائیس) کلیور ایدی که بوده مقصدلرینه دوغرو قازانمق ایسته دکاری کیمسه لرک تمایلرینه کوره حرکتدن عبارت ایدی . داعیلر ؛ عبادته مائله کوردکلی کیمسه لری زهد و عبادته تشویق ایله اوکا قارشو فوق العاده زاهد کورینور ایدیلر . بونلری کندیلرینه تمامیه تائیس ایتمش اولمق ایچون هرکیجه بونلردن برینک خانه سنده بیتوت ایدر ویانلرنده بولنان کوزهل سسلی کیمسه لره قرآن تلاوت ایتدیره رک ختام قرآند غایت لطیف موعظه لرده بولنورلر وهرکس کندی او طه لرینه چکلدکلی وقت بونلر خانه صاحبک مطالع اولدیغی بیلدکلی حالده بیلیمه مز لکدن کله رک حرارتلی کوزیاشلری ایچنده نماز قیلیمغه باشلارلر . وبر مدت صکره خانه صاحبک اطلاعنی حس ایتدیکنی کوستیر برطرزده عبادتی کیزله مک ایستین حقیقی زاهدلر کی احضار ایدیلن یتاغه یاته رق او یورلر ایدی . عبادتی استخفاف ایدنلره عبادات ایله مشغولیتک بلاهت اولدیغی سویلین داعیلر آخرتی منکر اولانلره قارشوده عین اعتقادی اظهار ایدرلر ایدی . بونلر کندی اماملرینه ربط ایتمک ایسته دکاری کیمسه لره قارشو هر درلو فداکارنی اختیار ایدرلر وحتی یهودی ، خریستیان و مجوسیلره قارشوده بودینلری تصویب ایدرلر ایدی . بونلر اک زیاده اصول علم ونظردن محروم اولان عوام ناس اوزرنده مؤثر اولورلر ایدی . عین زمانده غیرعربلری صربله ترجیح ایدن و عربلری سومین (شعوبیلر) دخی بونلره سهواتله موافقت ایدیورلر ایدی . کندیلرینه تائیسه موفق اولدقلری کیمسه لری تائیسدن صکره (تشکیک) . باشلارلر وتشکیک ایتدکلی اموره دائر هیچ بر ایضاحات ویرمیه رک (ربط وتعلیق)

ايله مستحيلري انتظارده براقيرل ايدى كه بودوره انتظار داعيلرك مستحيلر اوزرنده اك زياده دقت صرف ايتدكلى زمان ايدى .

بودوره انتظارده اي قاع اولنان شكوكه قارشو حرارتلرني ضايع ايدن مستحيلرتك ايديلر وحرارتلرني محافظه ايدنلره بر وقت تعيين ايديلهرك وعد اولنان ايضاحاته بويوك بر قيمت جلب ايتك مقصديه توبه واوروج و نمازلر ايله حاضرلنق توصيه ايديلر ايدى .
بوندفصكره (تدليس) دوره سى كلير ايدى .

بودورده داعى؛ مستجيبه تعيين ايتش اولدينى وقت حلول ايدنجه شريعتك احكام ظاهر به سنك عذاب اولوب رحمتك باطن احكامده اولدينى سويليهرك بو خصوصده [فضر ب ينهم بسورله باب باطنه فيه الرحمة و ظاهره من قبله العذاب . سورة الحديد ۱۳] [۱] آيت كريمه سندن استفاده ايتك ايسر ايدى .

كنديسنه تماميله بند ايتش اولدينى مسجيبك بو باطن احكام حقنده كي استيضاحاته جواب ويره دن توديع ايده چكي اسرار مكتومه بي محافظه ايده چكنه دائر كنديسنه عهد وميثاق تكليف ايدر و جناب حقتك ده بواسرار مكتومه بي انبياء كرامه كنديلرندن عهد وميثاق آلدقنفسكره توديع ايتديكنى سويليهرك : [واذا اخذنا من النبيين ميثاقهم ومنك ومن نوح وابراهيم وموسى وعيسى ابن مريم واخذنا منهم ميثاقاً غليظاً - يادايث اوزمانى كه بز ؛ بالخصوص سندن نوح ؛ ابراهيم ؛ موسى وعيسى ابن مريم دن وبالعموم پيغمبرلردن تبليغ رسالت ودين حقه دعوت خصوصنده عهد وميثاق آلدق . سورة الاحزاب ۷] [۱] آيت كريمه سنى تلاوت ايلر ايدى .

كنديسنه توديع اولنه حق اسرارى محافظه ايده چكنه دائر زوجهنك طلاق و حاربه [۱] قيامت كونده مؤمنلر ايله منافقرك حالى تصوير ايدن بو آيت كريمه نك تمامى بروج آتيدر : (يوم يقول المنافقون والمنافقات للذين آمنوا انظرونا نقتبس من نوركم قيل ارجعوا ورائكم قالتمسوا نورا فضر ب ينهم بسورله باب باطنه فيه الرحمة و ظاهره من قبله العذاب - منافقلر و منافقلر مؤمنلره اوكون شويله سويلرلر ؛ بزى بگله ييكز !... (ويا بزه نظر ايديكز !...) كه سزك نوريكزدن اقتباس واستفاده ايدم !...
اولره شويله سويلندى :

آرقه كزه دونكز !. دونكزده كنديكزه نور آرايكز .

بوصيراده مؤمنلر ايله منافقلر آره سنه جنت ايله جهنمى يكديكردن آيران واهل جنتك جنته دخوللرينه مخصوص برقابوسى بولنان بر سور كريلدى كه بوسورك مؤمنلرى احتوا ايدن ايج يوزنده رحمت و منافقرك قالدبنى طيش يوزنده عذاب واردر .

و كوله لرنيك عتقي واموالنيك وقفه قالمسي صورتله يمين تكييني قارشوسنده قالمش اولان مستجيبلردن بويينه جسارت ايده مينلرينه ترك ايديلرلر ايدي .

بو آغير يمني اجرا ايديلرله دخي دفعة اسرار كشالي ايديله رك ظواهر ك تاويليله بالتدريج رفع ظواهره طوغري حركت ايديريلر ونهايت تماميله لباس اسلامدن تجريد ايديلش اولان مستجيب (خلع وسلخ) مرتبه سته واصل اولمش اولور ايدي .

(ابن التديم) ك [فهرست ، ص ۱۸۹] نده كوريلديكي وجه ايله بونلرك برده (بلاغات سبعة) لري وار ايدي كه برنجيسي عوامه مخصوص اولان (كتاب البلاغ الاول) ايدي . ايكنجيسي عوام مرتبه سندن براز يوكسلمش اولانلره مخصوص اولان (كتاب البلاغ الثاني) ايدي . اوچنجيسي مذهبلينه داخل اولان برسنهك مستجيبلره مخصوص اولان (كتاب البلاغ الثالث) ايدي .

مذهبلينه داخل اولان ايكي سنهك مستجيبلر ايله اوچ سنهك ودرت سنهك مستجيبلره مخصوص اولان (كتاب البلاغ الرابع) و (كتاب البلاغ الخامس) و (كتاب البلاغ السادس) لري وار ايدي . يدينجيسي (السياسة والبلاغ الاكيد) و (التاموس الاعظم) دنيلان (البلاغ السابع) لري ايدي كه بو؛ باطنيكلك نتيجه سته واصل اولان (كشف اكبر) صاحبلينه مخصوص ايدي . [بومرتبه يه واصل اولانلر صانع عالمي انكار ايله (دهر يون) ايله برلشيرلر و (واجب الوجود) اثبات ايدين فلاسفه يه مخالف قاليرلر . و (الله) اسم شريفيله استهزا ايله بو اسم جليلي آياقلارينك آلته يازهرق چيكنرلر ... (منهاج السنة ، ج ۲ ، ص ۱۰۱) .

(حسن صباح) ك باطنيك دعوتنيك (حسن صباح) ك اداره سي آلنده بر بشقه دعوت مبدعه سي منظره عرض ايتديكني كوريبورز .

مقاله مزك باشنده (شهرستاني) دن نقل ايتمش اولديغمز وجيز برافاده ده كورلديكي وجه ايله هر زمانده وهر مكانده بشقه برزنك وكسويه كيرن باطنيك (حسن صباح) زماننده اسكي طرز حركتي دكيشديرمش ايدي .

(علم حروف) و (علم نجوم) وسائر كبي علوم غير مثبتة واسطه سييله آفاق وانفس آره سنده بر مقابله وتوازن آرايان وكويا بوتوازن ومقابلاتي بيلان رامام بولنديغني ادعا

ایدن داعیلرک یرینه اللری خنچرلی انسانلر قائم اولدی . [۱] (فاطمیلر وحسن صباح) نامنده کی مقاله مزده سویلدیکمز وجهله قلعه لره تحصن ایله اطرافه کوندرمش اولدینی فداایلر واسطه سیله محیطی دهشت ایچنده براقش اولان (حسن صباح) فعال و مستظم و کندیسینک امرلرینه منقاد وفدا کار برتشکیلات وجوده کتیردی که بوتشکیلاتک روحی انسانلرک عقانه حاکم اولمقدن عبارت ایدی . (دعاة) (دفاق) (فداویه) دییه اوچ صنفه آیرمش اولدینی بوتشکیلاتده (حسن صباح) اراده قوتی تربیه یه عطف اهمیت ایله بونلرک هر ویردیکی امرلری انفاذایمه لرینی استهداف ایتمش ایدیسده بوقوتلی اراده لره کندیسینی حاکم اولدیغندن عین زمانده بوتشکیلاته داخل اولانلرک ضعیف اراده صاحب لری ایدی .

هندسه ، حساب کی علوم مثبته و نجوم ، سحر و سائره کی علوم غیر منبته بیلدیکی خبر و بریلان (حسن صباح) ک عین زمانده بیوک بر روحیاتچی اولدیغنده شبهه یوقدر . (اله موت) ی الله ایتد کدنصکره (فداویه) واسطه سیله حکمدارلرک وزیرلرک حیاتلرینی تهدید ایتمکله باشلایان (حسن صباح) کندیسینه اتباع ایتدیرمش اولدینی کیمسه لری مطالعه علومدن و کندی مسلک لرینه دائر یازیش اولان کتایلری قرائندن منع ایتمش ایدی . بونلرک التهیات خصوصنده : «الهمز اله محمد (ص ، ع) در» سوزندن فضله سوز سویلکله مأذونینلری یوق ایدی . بونلزه یالکیز امام الزمانه بلاقید و شرط تسلیم و انقیاد تعلیم ایدیور ایدی . کندیسیده باطنیکک اک اساسی عمده سی اولان یالکیز (امامت) مسئله سیله اوغراشیور ایدی . (حسن صباح) ک بوخصوصده دورت فصله آیرمش اولدینی مدافعاتی بوجه آتی ایدی :

« برنجی فصل — معرفت باریده بر معلمک تعلیمنه احتیاج مس ایتیوب مجرد عقل »
« ونظرک کافی اولسی ویا بوخصوصده عقل ونظر کافی کلیوب بر معلم صادقک تعلیمنه »
« احتیاج حاصل اولسی واردر . »

« اکر بر کیمسه معرفت باریده عقل ونظرک کافی کلدیکنی قبول ایدرسه کتدیسندن »
« بشقه بر کیمسه نک عقل ونظرینه مخالفت ایتمسی جائز دکلدرد . چونکه مخالفت تحلیل »
« اولنه حق اولورسه دیگر بر کیمسه نک رأینک طوغری اولدینی معناسنه انجرار ایدرکه »

[۱] [ابن الصباح الذی احدث السکین الاما عیله - منهاج السنة ، ج ۲ ، فی ۱۳۴] بوراده کی (احدث) کلمه سی بوکتایک طبعنده یا ککش اوله رق (احدث) صورتیه دیزلش و بویاکشلفک فرقنه وارمش اولان طابع بورایه یازمش اولدینی نوطده تصحیحه موفق اوله میوب حقیقتدن بتون بتون اوزا قلاشمشدر .

« بوده طوغری اولدیغنی ادعا ایتدیکی کندی رأینه مخالفک احتیاجی اولدیغنی و بناء علیه »
 « تعلیمه احتیاج مس ایتدیکنی افاده ایدر ... حالبوکه انسانلر دائماً یکدیگرلرینک »
 « فکرلرینه قارشو مخالفت اظهارندن خالی اولمقدنلرندن تعلیم ثابت اولمش و بوصورته ده »
 « تعلیمه عرض احتیاج ایدلمیه رک معرفت باریده عقل و قیاسک استقلالنی ادعا ایدنلر کسر »
 ایدلمش اولور . »

« ایکنجی فصل — تعلیمه احتیاج ثابت اولدقدنصکره بوخصوصده هر معلمک »
 « علی الاطلاق تعلیمه صلاحیتدار اولدیغنی قبول ایدلمسی و یا یالکمز معلم صادق صلاحیتی »
 « قبول ایدلمسی واردر . هر هانکی بر معلمی علی الاطلاق قبول ایدنلر خصملرینک معلملرینه »
 « هیچ بر اعتراضده بولناملری ایجاب ایدر . چونکه اعتراض و مخالفتده بولنه حق اولورلرسه »
 « هر هانکی بر معلمک صلاحیت تعلیمنی دکل ؛ یالکمز معلم صادق صلاحیتی تسلیم ایتمش »
 « اولورلر . حالبوکه انسانلر آرسنده یکدیگرلرینک معلملری حفته اعتراض و مخالفتلر »
 « جاری اولدیغندن هر هانکی بر معلمک تعلیمه صلاحیتدار اولدیغنی دکل بوخصوصده یالکمز »
 « معلم صادق صلاحیتی تسلیم ایتمش اولمقده درلرکه بوفصل ایله ده اصحاب حدیث کسر »
 « ایدلمش اولور . [باطنیلر و بالعموم شیعیلر اهل بیتدن اولمیانلری صادق عد ایتدکارندن »
 « صحابه کرامک تعلیم صلاحیتی قبول ایتزلر و بوندنطولایی بوفصل ؛ صحابه کرامک »
 « کاهسندن روایت حدیث ایدن و آنلرک تعلیم صلاحیتلرتی قبول ایلین اهل حدیثه »
 « متوجه اولمش اولور .]

« اوچنجی فصل — معلم صادق احتیاج ثابت اولدقدنصکره اول او معلم صادق »
 « کیم اولدیغنی بیلیمک و صکره کندیسنی بولهرق اوندن تعلیمده بولنق لازمدر بوخصوصده »
 « شخص تعیین و صدق تبیین اولنیمه حق اولورسه ایکنجی فصلده رد ایتدیکمز علی الاطلاق »
 « هر هانکی بر معلمک تعلیمی قبول ایدلمش اولور . مادامکه معلم صادق شخصی تعیین »
 « اولنق و صدق تبیین ایدلمک و کندیسندن بالذات تعلیمده بولنق لازمدر . بو حالده بو اوچنجی »
 « فصلده شیعه بی کسر اولمش اولور . [شیعیلرجه امام الزمان غائبدر . بونلرجه اون »
 « برنجی امام اولان (حسن السکری) نک اوغلی (محمد المهدی) پدرینک وفاندن »
 « صکره ایکی و یا اوچ و یا بیش یاشنده ایکن تحت الارض بر سردابه کیروب تغیب ایتمشدر »
 « حالبوکه [محمد بن جریر الطبری] و (عبدالباقی بن قانع) و سائر علم نسب متخصصلری »

« (حسن عسکری) نك بلا ولد وفات ايتمش اولديغى سويلكده درلر . (منهاج السنه ، ج ۱ ، ص ۳۰) »

« دردنجی فصل — شخص معین وصدق متین اولان معلم صادقدن تعلم احتیاجنه »
 « قاتل اولانلرك ارباب حق و بونلرك مقابلته بولنانلرك اهل بطلان اولدقلری ثابت »
 « اولنجه ارباب حقت رئيسی (رأس المحقین) و اهل بطلانك رئيسلری (رؤساء المبطلین) »
 « اولمش اولورلر . و بزه اول بوتعلم احتیاجی (رأس المحقین) اولان محتاج الیهی اجمالاً »
 « بیلدیرمش و صکره محتاج الیه بزه احتیاجی تفصیل ایتمشدر . یعنی اولاحتیاج الیه امام »
 « بیلنمش ثانیاً امام بزه مقادیر احتیاجی تفصیل ایتمشدر . نته کیم وجوداشیانك جوازی »
 « بزه واجب الوجودی اجمالاً بیلدیرمش و بالاخره واجب الوجود الیه مقادیر جواز »
 « بیلنمشدر . »

(حسن صباح) ؛ امام معصوم و معلم صادق اولدیغی ادعا ایتدیکی (مستنصر) لهنده بونلردن بشقه بر طاقم فصللر یازمش ایدی که عباسیلرك علیهنده و مضمون اعتباریه یوقاریده کی فصللری تأیید ماهیتنده ایدی . [۱]

دارالفنون التہیات فاکولته سی

کلام تاریخی مدرسی

محمد شرف الدین

مجموعه مزك اوچنجی صایسینده کی (یزیدیلر) عنوانی مقاله یه علاوہ در :

(ابن حجر) ؛ سکزنجی عصر هجری رجاله تخصیص ایتمش اولدیغی (الدرر الكامنه) سنده (امیران) نامی آلتنده (شیخ عدی) نك قیزینك اوغلی (عزالدین الکوردی) یه دائر بوجه آتی معلومات ویریور :

(دمشق) ه کلوب بوراده مأموریتده بولندی . صکره تمامیه انقطاع و انزوای اختیار ایتدی . کندی قومی هر طرفدن کندیسی زیارتہ کلیور و برچوق هدیه لر تقدیم ایدیورلر ایدی . بونلرك سلطان علیهنه خروج داعیه سنده اولدقلری شایع اولدی . (مصر) حکمداری [۱] (امام غزالی) کرك (کتاب المستظهری) سنده و کرك (القسطاس المستقیم) نده بوفصللری

زرد و جرح ایتمشدر .

«الملك الناصر محمد بن قلاوون» بونلردن (قرافه) ده اولانلری توقیف ایتدیردی .
 وشام نأبی (سيف الدين تنکیز) ده بونلرك تحقيق احوالی ایچون خبر کوندردی .
 (سيف الدين تنکیز) بالذات (شيخ عدى) نك قزینك اوغلی اولان مذکور (عزالدين) خبر کوندره رک کيفیتی سؤال ایتدی . (عزالدين) بونلرك اداره مملکتی اللرینه آلمق ایستدکلرینی اعتراف ایله برابر منعه قادر اوله مدیغنی وکندیسیله عائله سنه بونلرك اعتقادلری بولندیغنی وکندیسی قلعده حبس اولنه حق اولورسه داغیله جقلر تی سولیس اوزرینه (تنکیز) (عزالدين) ی حبس ایتدی . فی الحقیقه بونلر داغیلش ایدیلیرسه ده بعضیلری (عزالدين) ک محبوس اولدیغی قلعه برجه کلوب سجده ایدیورلر ایدی . (عزالدين) غایت کوزل یوزلی و بویلی بوصلی ایدی . محبوسیتی (۷۳۱) ده ایدی . [۱]

(بروسه ده) ده کائن (اورخان غازی) کتبخانه سنده کی [تاریخ تحفة الغرب و نتیجه دلفریب] دن . عیناً : المقصد الخامس فی بیان طوائف یزیدان واحواله وبتلیس سنجاغی درت ناحیه اون ایکی عشیرتدر . برینه بتلیس سنجاغی دیرلر . و برینه موش ناحیه سی دیرلر . و برینه چوقور ناحیه سی دیرلر . و برینه دره ناحیه سی دیرلر . بوذکر اولئان درت ناحیه ده اوتوز قرق بیک خرج کوزار کفره رعایای سی موجوددر . کورد رعایای غیریدر . واون ایکی عشائر دن اون بش یکر می بیک توفنک انداز پیاده و سوار ی حاضر ونه وقت کرک ایسه موجوددر . برینه (موشکی) عشیرتی دیرلر . و برینه (حوپدد) عشیرتی دیرلر . و برینه (زیدان) عشیرتی دیرلر . و برینه (مودکی) عشیرتی دیرلر . و برینه (قنق دره) عشیرتی دیرلر . و برینه (شطک) عشیره تی دیرلر . و برینه (ناحیه) عشیره تی دیرلر . و برینه (مؤصلیان) عشیره تی دیرلر . و برینه (کوزل دره) عشیره تی دیرلر و برینه (چوقور) عشیره تی دیرلر . و برینه (صؤخان) عشیره تی دیرلر یزیدیدر . و برینه (بایندری) عشیره تی دیرلر . یزیدیدر . و برینه (چکوان) عشیره تی

[۱] امیران : عزالدین الکردی بن بنت الشیخ عدى قدم دمشق فولی بها الاسرة وکان قومه یأتونه من کل فج ویتقربون الیه بالاموال ثم شاع انهم یریدون الخروج علی السلطان فامسک الناصر من کان منهم بالقرافة وکتب الی تنکیز بکشف احوالهم فارسل الی عزالدین المذكور فسأل عنهم فقال یریدون ان یفردوا بالمملکة فقال وما السبب فقال له هذا شیء یخیلوه فی نفوسهم فقال لم لاتمنهم قال هم یتقدون الی فی جمیع اهل بیتی ولكن حطی فی القلعة بتقلل جمعهم ففعل ففترقوا وصاروا بعد ذلك یجیئون الی البرج الذی هو فیہ محبوس فیسجدون له وکان حبسه فی سنة ۷۳۱ وکان حسن الشکل تام القد صبیح الوجه . (الدرر الکامنة)

دیرلر یزیدیدر . بودخی بشقه درت عشیرتدر . برینه (شامی) دیرلر وبرینه (حاوکی) دیرلر . وبرینه (قزلان) دیرلر . بودرت دخی عشائر جمله بربرینه تابع اولدینی ایچون درلر . وبرینه (قزلان) دیرلر . بودرت دخی عشائر جمله بربرینه تابع اولدینی ایچون برعدد اولنور . بوذکری مورور ایدن آلتی عشیرت جمله بربرینه فی الجمله یزیدیدر و دیاربکره تابع (حاتی) و (ایشدی) و (کسبان) ایچنده بعض عشائر دن وافر یزیدیلر ساکن اولوب قالمشلدردر . وجهه سی قطاع طریقدر . وسارقدر . وکافردر . بونلرک حقنده بووجه اوزره نقل عیسیح اولوق اوزره روایت ایدرلر که بوقوم ضال اصلا بفرق ضالیه بکزر دکادر . جمله سندن اشددر . کندی زعم فاسدلی بوکیم ایتخر لایفجم کافربالله ییری کوکی فهم ایلز بی عقل وبی حیا وکنیدیلرنده باری حیوان قادر فراست یوق نماز یوق آبدست یوق صیام وزکات وصدقه هیچ یوق شیطان علیهالامنه ایلر برمرتبه صادق دوست که بوملعون یزیدیلر کیم برمسلمان اکر یالکیز بونلرک آره سنده (لغت شیطان) اول آدمی اول ساعت قتل ایدرلر . و غدرلر زنا و لواطه و شراب و ناحق یره آدم قتل ایلک ویول کسمک وامت محمد خیان ایلک وسائر حرام اولان هر نه کیم دلیل قطعی و دلیل ظنی وار ایسه بوکافرلرک یاننده فی الجمله حاللدر . نعوذ بالله من شر ذلک . و ایچلرنده شیخ نامنده پلید وارددر . هر نه قریه سنده و هر اویماغنده ایکی نوع ابلیس قیافت شیطان لعیندن ایتر شیخ بی ایمانلری وارددر . برنوع جمله سیاه پوشلرددر . و پیره هنی دخی سیاه مو یطافددر . کویا کافر ریاضت اوزرلرددر . بوقوم ضال فی الجمله اجهلدر . و بزیم شیخ صلصلریمز بزلردن صلاة و صوم و زکاة و حج اوزریمزدن رفع ایلشلرددر . بزلره بو عمل لازم کلز . دیو بواعتقاد فاسده اوزرینه عمل ایدرلر . و برنوعنه دخی بوغادرلر . برخنیزر چهره و ملعون قیافت و مهمل کلب براوک ایچنه یالکیز آنادن دوغمه عریان بوغازنده چیفته زنجیر و تیمور قازقلر ایلر بریره محکم چاقشیلر و برقراکو یرده ویاننه بر فرد و اراماز آنجیق صوینی و ایمکنی و طعمانی بهر وقت برقری کتوروب خدمت ایلر . و زیارت ایچون بعض بعض قوم پلیدلر واروب اول مهمل ابلیس منحوس کلبک آیاغنه یوزلرک و کوزلرک سوره لرلر . اول معقوله کافردن امداد اومارلر . اوبر سیاه پوش شیخ اولیجق پلیدک دخی ال وایاغک پوس ایدوب کندولرینه زعم فاسدلی اوزرینه اجر عظیم اولور قیاس ایدرلر و شیخ بوغا اولان مردار نه ایچون بومنوال مشروح اوزرینه حفظ ایدرلر ایش سوال اوزرینه استماع ایلدیمکه مسفورلر حقنده بویه نقل ایلدیکم یزید پلیدلردن قاچان بر مردار

بر مرداره قېز آلسه ابتدا اول پليده کوتوروب عرض ايدرلر اقبال ايدوب مسفور پليده اول قزى مرداره ايله زنا ايدوب بکرك ازاله ايلر ايسه بعده اري اولان کاب عقور واروب آلير. اکر مسفور بوغان حامله قالورسه ولدزنا باباسى مقام کي نارجييمه مالک اولور. الله عظيم الشان جمله امت محمد قوللرينى مکر شيطان عليه اللعنه شرشورندن امين ايله وصراط مستقيمدن آيريه وبويله کرداب بلادن حفظ ايله آمين. وبتليس سنجايى ناحيه لرندن موش ناحيه سى قربنده اولان کفره فخره نك چا کلى کليساى بو طرفلرده مشهور وسنده برکړه اون کون پناير اولور. عجمدن قريمدن هنددن يمتدن غربدن وحلب وشام بغداد بصره فرنکستاندن بازرکان کلوب انواع درلو کونا کون متاع کوتورورلر وبتليس خانلرينه بوندن بش اون بيک غروش مرور عبور ناميله شى حاصل اولور. بوندلصکړه بايزيد قربنده اوچ کليساى واروب آنده دخى بش آلى کون پناير دورور وبايزيد بکړيله دورت بش بيک غروش ايراد حاصل اولور. وبهده روان قربنده مشهور اولان اوچ کليساى بونلردن اون قات زياده جمعيت اولوب اون بش کون عظيم پناير اولوب آليش وريش اولور. شيمدى اوتوز بيک غروش ايراد حاصل اولور ايمش. اول يدرافضيه يتش بش بيک غورش حاصل اولور ايدى ديديلر. بويزيد پليدلر بواعتماد باطل وافکار فاسده اوزرينه تملدر درکيم بوکليسالره واروب بويله زعيميله کويا برعظيم زيارتگاهدر. بوقوم منحوسلره موجب جنت اولور حاشا وابليس عليه اللعنه يطاوس جنت ديرلر. ومسفورلر اول کليسالره واروب استخاره ايدرلر کويا رؤيا سنده کندويه نه کيم اشارت اولورسه اويله عمل ايدرلر. بويله برقوم يهودلردر. اوقومق يوق يازمق يوق کتاب بيلمزلر بويله بر مخلوقدر. اکر شو کتلوو کرامتلو پادشاه عالم پناه افندمن حضر تليرنک معلوم هاي رنلرى اولسه جمله سنى قتل عام ايدوب بکلى وجود ناپاکلرک روى زميندن پاک وآيينه وش مبرا ايدوب عالمى بومقوله يي دينلردن خلاص ايدرلر ايدى. بو پليدلرک برماعتى داها بودرکه حيوانى ذبح ايتمزلر هان بوغار آندن اکل ايدرلر. ذبح اولونمشه مرداردر ديرلر اول مرده اولمش قويون وصغير وطواق حلالدر. [مرده خداس] تعبير ايدرلر وآنو غايت ايودر وحلالدر ديواکل ايدرلر. نعوذ بالله واول مرتبه مردارلردرکه اصلا يانسه وارمق محالدر. هاز، اش کي قوقار واولرينک ابجي مثل کاريزدر. بويله برى دينلردر. بونلره مثل اولماز وبر قول باطللرى دخى بودرکه بريزىدى اکر اونده مرد اولسه اهل نار اولور. واکر يولده وسارقلقده هلاک اولورسه اهل جنت اولور. نعوذ بالله من شر ذلك.